

11.12.2008

1	ARBETSPENSIONS FÖRSÄKRING FÖR STIPENDIATER	2
1.1	Allmänt om arbetspensionsförsäkring	2
1.2	Villkor för tecknande av försäkring	2
1.2.1	Stipendiat.....	3
1.2.2	Stipendium för vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet	5
1.2.3	Boende i Finland	6
1.2.4	Stipendiatens ålder	6
1.2.5	Inte vid ålderspension	7
1.2.6	Fyra månaders arbetsvillkor och nedre gräns för årlig arbetsinkomst.....	7
1.2.7	Flera stipendier samtidigt.....	7
1.2.8	Statens konstnärsstipendier	7
1.3	Försäkringsskyldighetens inträde och fastställandet av försäkringen	8
1.3.1	Försäkringsskyldighetens inträde.....	8
1.3.2	Ansökan om försäkring hos LPA	9
1.3.3	Fastställande av försäkring	10
1.3.4	Avbrytande av försäkring	14
1.3.5	Försäkringens upphörande under pågående försäkringstid.....	15
1.3.6	Försäkring av stipendiater som bedriver lantbruksföretagarverksamhet	15
1.4	Arbetspensionsförsäkring och internationella försäkringssituationer	16
1.4.1	Stipendiat från utlandet kommer till Finland för att arbeta på stipendium.....	16
1.4.2	Stipendium har beviljats för ett arbete som ska utföras utomlands.....	20
1.4.3	Stipendiaten åker utomlands för att arbeta under LFöPL-försäkringens giltighetstid.....	24
1.5	Stipendiaters arbetspensionsförsäkringsavgift	26
1.6	Tillsyn över försäkringsskyldigheten.....	30
1.6.1	Stipendiegivarens skyldighet att lämna anmälan och uppgifter	30
1.6.2	Stipendiatens skyldighet att lämna anmälan och uppgifter	31
1.6.3	Skyldighet för den som leder en arbetsgrupp att lämna uppgifter.....	31
1.6.4	Tvångsförsäkring	31
1.7	Pensionstillväxt på basis av LFöPL-arbetspensionsförsäkring	32
1.7.1	Pensionstillväxt på basis av arbete under den aktiva perioden.....	33
1.7.2	Pensionstillväxt på basis av arbete som utförs vid sidan av pensionen	33
1.7.3	Pensionstillväxt på grund av sociala förmåner	34
1.7.4	Arbetspensionsutdrag	34
1.8	Sökande av ändring i LPA:s försäkringsbeslut	34
1.8.1	Besvär	34
1.8.2	Andra medel för sökande av ändring.....	37

11.12.2008

1 ARBETSPENSIONS-FÖRSÄKRING FÖR STIPENDIATER

1.1 Allmänt om arbetspensionsförsäkring

Genom att teckna en arbetspensionsförsäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006; LFöPL) får stipendiater rätt till ålderspension, deltidspension, arbetspensionsrehabilitering och invalidpension enligt denna lag. Stipendiater som är födda år 1949 eller tidigare omfattas också av bestämmelserna om rätt till arbetslöshetspension.

LFöPL-försäkringen ger också de anhöriga rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning efter stipendiaten.

När en LFöPL-försäkring fastställs för en stipendiat ansluts till försäkringen automatiskt grupplivförsäkringsskydd, arbetsolycksfallsskydd enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981; OFLA) samt rätt till LPA-sjukdagpenning. Den arbetsinkomst som fastställts för stipendiaten i LFöPL-försäkringen utgör även grund för de dagpenningar som utbetalas med stöd av sjukförsäkringslagen.

Stipendiatens LFöPL-arbetspension beräknas på samma sätt som företagarpensionerna. På pensionsbeloppet inverkar den pensionsgrundande årliga LFöPL-arbetsinkomstens storlek, den tid som försäkringen är i kraft samt den pensionstillväxtprocent som bestäms utifrån stipendiatens ålder.

1.2 Villkor för tecknande av försäkring

Stipendiater som bor i Finland och som arbetar med stöd av ett stipendium som beviljats från Finland ska teckna försäkring hos LPA för ålderdom, arbetsoförmåga och död i enlighet med bestämmelserna i LFöPL.

LFöPL-försäkringen omfattar stipendiater som

- 1) uppfyller de villkor som enligt 8 a § i LFöPL gäller för stipendiater,
- 2) bor i Finland (se närmare punkt 1.2.3 och undantagen i kapitel 1.4),
- 3) är 18–67 år gammal,
- 4) inte får ålderspension enligt arbetspensionslagarna, och som
- 5) beviljats stipendium:
  - med stöd av vilket stipendiaten arbetar minst fyra månader utan avbrott, och
  - vilket omräknat till årsarbetsinkomst uppgår till minst 3 280,47 euro (enligt nivån för år 2009).

Skyldigheten att teckna LFöPL-försäkring är obligatorisk för alla som arbetar på stipendium som beviljats 1.1.2009 eller därefter. Försäkring

11.12.2008

kan under vissa villkor också tecknas för stipendier som beviljats innan lagen trätt i kraft (se närmare punkt 1.3.1).

Nedan redogörs noggrannare för respektive villkor för LFöPL-försäkring.

1.2.1 Stipendiat

Punkt 1.2.1 reviderad 26.8.2010

Enligt 8 a § i LFöPL avses med stipendiat en i Finland bosatt person som utan att stå i anställningsförhållande till den som beviljat stipendiet bedriver vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet i Finland med stöd av ett stipendium som beviljats honom eller henne personligen från Finland.

Med stipendiat avses också en person som på motsvarande sätt utan att stå i anställningsförhållande bedriver vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet i en forskar- eller konstnärsgrupp som har beviljats stipendium.

Som en ovan avsedd stipendiat betraktas också en person som medan han eller hon står i anställningsförhållande eller bedriver företagareverksamhet får stipendium för forskning eller konstnärlig verksamhet som bedrivs separat från anställningsförhållandet eller företagareverksamheten.

Anställningsförhållande vid sidan av stipendiearbete

En utgångspunkt enligt LFöPL är att stipendiaten inte står i anställningsförhållande till den som beviljat stipendiet. Med anställningsförhållande avses ett avtal enligt arbetsavtalslagen genom vilket en arbetstagare eller flera arbetstagare tillsammans som ett arbetslag förbinder sig att utföra arbete för en arbetsgivares räkning under dennes ledning och övervakning mot lön eller annat vederlag.

Fastän en utgångspunkt för försäkringen är att stipendiaten inte står i anställningsförhållande till den som beviljat stipendiet, betraktas dock som stipendiat även en person som står i anställningsförhållande till den som beviljat stipendiet, om stipendiet har beviljats för vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet som bedrivs separat från anställningsförhållandet.

Om stipendiaten arbetar i en arbetsgrupp förutsätts på motsvarande sätt att personen inte utför arbetet i egenskap av anställd.

I en situation där en person har ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande separat från stipendiearbetet omfattas han eller hon för stipendiearbetets del av LFöPL och för arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets del av pensionslagarna för personer i arbetsavtals- och tjänsteförhållande.

11.12.2008

Pensionsskyddscentralens avgörande om tillämpningsområde

Om det är oklart huruvida stipendiet har beviljats för vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet som bedrivs separat från ett anställningsförhållande, kan Pensionsskyddscentralen på ansökan av den som låter utföra eller som utför arbetet eller på ansökan av LPA avgöra om stipendiearbetet ska försäkras enligt LFöPL.

Företagsverksamhet vid sidan av stipendiearbete

Som stipendiat betraktas också en person som arbetar på stipendium vid sidan av sin företagverksamhet. Enligt förarbetena till lagen innebär ordnandet av pensionsskydd för stipendiater i LFöPL att de stipendiater som tidigare varit skyldiga att ordna sitt pensionsskydd enligt lagen om pension för företagare (1272/2006 FöPL) inte längre kan inkludera ett stipendium som beviljats för vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet i sin FöPL-arbetsinkomst. I fråga om det stipendiefinansierade arbetet omfattas de av LFöPL.

Exempel

En författare har försäkrat sin författarverksamhet och sitt frilansarbete som kolumnist enligt lagen om pension för företagare. Hon får försäljningsinkomster från författarverksamheten och arvoden för kolumnistarbetet. Den 1 februari 2009 blir hon beviljad ett tvåårigt arbetsstipendium på 25 000 euro för författararbete. Stipendiearbetet pensionsförsäkras då enligt LFöPL och den övriga verksamheten fortsättningsvis enligt FöPL. Om personen har arbetat på stipendium också före år 2009 och arbetet i fråga har räknats in i hennes FöPL-arbetsinkomst, ska FöPL-försäkringen till denna del justeras.

Vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet

Stipendiearbete som ska försäkras är vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet. Begreppet "vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet" är omfattande.

I lagen fastställs emellertid separat att som vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet enligt LFöPL betraktas inte studier eller lärdomsprov i anslutning till:

- yrkesinriktad grundexamen,
- yrkeshögskoleexamen eller
- lägre eller högre högskoleexamen.

Stipendier som beviljats till exempel för examensarbete eller för studier i Finland eller utomlands inom ramen för ovan nämnda examina omfattas således inte av LFöPL.

Däremot hör stipendier som beviljats för licentiatarbete till LFöPL:s tillämpningsområde, såvida det inte är fråga om arbete i anslutning till högre högskoleexamen (t.ex. medicine licentiat). Stipendier som beviljats för framställning av doktorsavhandling omfattas också av LFöPL.

11.12.2008

1.2.2 Stipendium för vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet

Arbetsstipendium För att en stipendiat ska kunna teckna en LFöPL-försäkring förutsätts att han eller hon beviljats ett stipendium för arbete. Arbetsstipendium beviljas för kommande arbete eller arbete som redan inletts men som fortsätter i framtiden (t.ex. stipendium som beviljas för framställning av doktorsavhandling).

Stipendier som omfattas av LFöPL är bland annat arbetsstipendier som beviljats för bedrivande av forskning eller konstnärlig verksamhet samt projektstipendier som beviljats för ett visst arbete.

Inte stipendium för kostnader

Stipendier som beviljats enbart för att täcka kostnader faller inte innanför LFöPL:s tillämpningsområde (t.ex. resestipendium eller stipendium för anskaffning av instrument).

Erkänsla för livsgärning, andra motsvarande stipendier i form av pris inom konst eller vetenskap eller stipendier som beviljats för studier är inte heller sådana arbetsstipendier som avses i LFöPL.

Stipendium som beviljats från Finland

Stipendier som beviljats från Finland är stipendier som beviljats av finländska privaträttsliga och offentligrättsliga sammanslutningar. Som privaträttsliga sammanslutningar betraktas till exempel stiftelser, föreningar och företag som drivs i olika företagsformer. Med finländska privaträttsliga sammanslutningar avses sådana privaträttsliga sammanslutningar som har sin hemort i Finland. Offentligrättsliga sammanslutningar är till exempel staten, länen, kommunerna och universiteten.

Arbete i Finland

Grundregeln är att stipendiearbetet ska utföras i Finland. Det finns dock vissa undantag:

- Vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet som bedrivs utomlands jämställs med arbete som utförs på stipendium i Finland, om stipendium har beviljats från Finland uttryckligen för vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet som bedrivs någon annanstans än i Finland.
- EG:s förordning om social trygghet och de avtal om social trygghet som Finland ingått avgör i sista hand enligt vilket lands lagstiftning det arbete som utförs med stöd av ett stipendium från Finland ska försäkras, om denna förordning eller ett avtal om social trygghet ska tillämpas.
- Den försäkrade kan under den pågående arbetsperioden resa utomlands för att utföra sitt stipendiearbete i ett annat land, om han eller hon fortfarande omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten. Om EG:s förordning om social

11.12.2008

trygghet eller ett avtal om social trygghet ska tillämpas på arbetet utomlands, avgörs försäkringens fortsatta giltighetstid med stöd av bestämmelserna i förordningen eller avtalet.

Se närmare punkt 1.4 Arbetspensionsförsäkring och internationella försäkringssituationer.

1.2.3 Boende i Finland

Enligt 8 a § i LFöPL avses med stipendiat uttryckligen en stipendiat som bor i Finland. Huruvida personen är bosatt i Finland avgörs enligt de principer som anges i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993; nedan tillämpningslagen).

Enligt principerna i tillämpningslagen anses en person vara bosatt i Finland, om han eller hon:

- har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här, och
- ständigt, huvudsakligen vistas här.

Utgångsläget är att stipendiaten ska vistas fysiskt i Finland, eller närmare bestämt tillbringa hälften av sin tid varje år här. I oklara situationer där stipendiaten har personliga eller yrkesmässiga kopplingar till två länder, avgörs bosättningsfrågan på basis av helhetssituationen. Faktorer som tas i beaktande i dessa fall är bland annat vistelsens längd och karaktär i vardera landet, var familjen bor, var barnen går i skola, huruvida personen är anställd (fast eller tillfälligt), var han eller hon bedriver yrkesmässig verksamhet samt personens kopplingar till myndigheterna, bland annat boningsort enligt beskattnings- och befolkningsdatasystemet.

Även en stipendiat som flyttar till Finland från ett annat land kan anses vara bosatt här, om personen anses bosätta sig stadigvarande i Finland (se närmare punkt 1.4.1.3).

Boende i Finland förutsätts inte

Boende i Finland enligt principerna i tillämpningslagen förutsätts dock inte, om stipendiaten med stöd av EG:s förordning om social trygghet eller ett avtal om social trygghet omfattas av Finlands lagstiftning om social trygghet (se närmare punkt 1.4).

1.2.4 Stipendiatens ålder

LFöPL-försäkring för arbete som utförs på stipendium kan fastställas tidigast från början av den kalendermånad som följer efter att stipendiaten fyllt 18 år. LFöPL-försäkringen upphör senast i slutet av den kalendermånad under vilken stipendiaten fyller 68 år.

11.12.2008

1.2.5 Inte vid ålderspension

LFöPL-försäkring kan inte fastställas för stipendiater som beviljats ålderspension enligt arbetspensionslagarna. Ålderspension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn beviljas på ansökan efter uppnådd 63 års ålder. Det är också möjligt att få förtida ålderspension vid 62 års ålder. Även förtida ålderspension utgör hinder för arbetspensionsförsäkring.

Ålderspension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn kan beviljas redan före 62 års ålder. Även denna typ av ålderspension utgör hinder för arbetspensionsförsäkring.

1.2.6 Fyra månaders arbetsvillkor och nedre gräns för årlig arbetsinkomst

LFöPL-försäkring kan endast tecknas för ett sådant stipendium med stöd av vilket stipendiaten arbetar minst fyra månader utan avbrott.

Dessutom förutsätts att den årliga arbetsinkomsten som fastställts på basis av det stipendium som beviljats för den oavbrutna perioden på fyra månader uppgår till minst 3 280,47 euro (år 2009). Det beviljade arbetsstipendiet omräknas till årlig arbetsinkomst på så sätt att stipendiebeloppet divideras med antalet dagar som ingår i arbetsperioden och det erhållna beloppet multipliceras med 360 (se närmare punkt 1.3.3.3).

I praktiken innebär arbetsvillkoret på fyra månader och minimibeloppet för arbetsinkomst följande: om ett stipendium beviljas för en oavbruten period på fyra månader och uppgår till minst 1 093,49 euro (enligt nivån för år 2009), omfattas det av LFöPL.

1.2.7 Flera stipendier samtidigt

På basis av varje stipendium som uppfyller villkoren för försäkringsskyldighet utformas en egen LFöPL-försäkring för den tid personen arbetar med stöd av stipendiet i fråga. Alla villkor för LFöPL-försäkring ska uppfyllas separat för respektive stipendium.

LFöPL-försäkring kan således alltid tecknas endast för sådana stipendier i fråga om vilka arbetet pågår minst fyra månader utan avbrott och den årliga arbetsinkomsten uppgår till minst 3 280,47 euro (enligt nivån för år 2009).

1.2.8 Statens konstnärstipendier

Statens konstnärstipendier omfattas av LFöPL, om stipendiet har beviljats 1.1.2009 eller därefter. När det gäller stipendier som beviljats innan lagen trätt i kraft fastställs särskilt att vissa långvariga statliga konstnärstipendier inte omfattas av LFöPL, även om arbetet fortsätter efter lagens ikraftträdande.

11.12.2008

LFöPL tillämpas inte på följande statliga konstnärstipendier som beviljats före år 2009:

- statens femåriga konstnärstipendier som ger rätt till pensionsskydd enligt lagen om konstnärsprofessorer och om statens konstnärstipendier (734/1969)
- statens konstnärstipendier som beviljats för mer än fem år.

Avgörande med tanke på tillämpandet av LFöPL är datumet för beviljande, dvs. den dag då stipendiegivarens beslutande organ har fattat beslut om att en viss person ska beviljas stipendium. Om det är fråga om ett ovan nämnt stipendium för mer än fem år som beviljats under år 2008 eller tidigare, omfattas stipendiaten inte av LFöPL även om arbetet skulle inledas eller fortsätta 1.1.2009 eller därefter.

Om ett femårigt statligt konstnärstipendium inte är anknutet till ovan nämnda pensionsskydd kan det försäkras enligt LFöPL utifrån samma principer som andra stipendier som beviljats före lagens ikraftträdande.

1.3 Försäkringsskyldighetens inträde och fastställandet av försäkringen

1.3.1 Försäkringsskyldighetens inträde

Stipendier som beviljats 1.1.2009 eller därefter

En person är skyldig att teckna en arbetspensionsförsäkring efter att ha blivit beviljad ett stipendium, om

- han eller hon arbetar minst fyra månader utan avbrott med stöd av stipendiet, och
- stipendiet omräknat till årlig arbetsinkomst uppgår till minst 3 280,47 euro (enligt nivån för år 2009), och
- han eller hon har börjat arbeta med stöd av stipendiet i fråga.

Försäkringen ska tecknas hos LPA inom tre månader från det att arbetet inletts.

Lagstiftningen om stipendiaters försäkringsskyldighet enligt LFöPL träder i kraft 1.1.2009. Skyldigheten att teckna LFöPL-försäkring är obligatorisk i fråga om stipendier som beviljats efter att lagen trätt i kraft.

Huruvida försäkringsskyldigheten är obligatorisk eller inte bestäms enligt datumet för beviljande, dvs. den dag då stipendiegivarens beslutande organ har fattat beslut om beviljande av stipendium.

11.12.2008

Stipendier som beviljats före år 2009

Även stipendier som beviljats före år 2009 kan omfattas av LFöPL. Försäkring beviljas i detta fall endast på ansökan av stipendiaten själv.

Ett stipendium som beviljats före år 2009 kan omfattas av LFöPL på följande villkor:

- stipendiearbetet börjar eller fortsätter efter att lagen trätt i kraft och pågår minst fyra månader utan avbrott,
- stipendiebeloppet omräknat till årlig arbetsinkomst för den tid som följer efter att lagen trätt i kraft uppgår till minst 3 280,47 euro (enligt nivån för år 2009),
- stipendiaten och stipendiet uppfyller även de övriga villkoren för tecknande av försäkring (se punkt 1.2), och
- försäkringen tecknas av stipendiaten inom sex månader från det att lagen trätt i kraft eller, om arbetet börjar 1.1.2009 eller därefter, inom sex månader från det att arbetet börjat.

Ovillkorlig tidsfrist

Om försäkring i anslutning till ett stipendium som beviljats före år 2009 inte söks inom den utsatta tiden på sex månader, kan LFöPL-försäkring inte längre fastställas. LFöPL-försäkring kan fastställas tidigast från den dag då lagen träder i kraft. En försäkring kan inte fastställas retroaktivt för en längre period än den ovan avsedda perioden på sex månader.

Även om det i dessa fall är frivilligt att teckna LFöPL-försäkring, jämföras försäkringen efter att den tecknats med den obligatoriska LFöPL-försäkringen. Stipendiaten kan inte säga upp försäkringen mitt under en pågående försäkringsperiod. Försäkringen innehåller motsvarande arbetspensionsskydd, grupplivförsäkringsskydd, arbetsolycksfallsskydd och rätt till LPA-dagpenning som den obligatoriska försäkringen.

Stipendiegivarna lämnar ingen anmälan till LPA i fråga om stipendier som beviljats före år 2009, eftersom det är frivilligt att teckna LFöPL-försäkring för dessa stipendier. Den som ansöker om LFöPL-försäkring ska bifoga beslutet om beviljande av stipendium till försäkringsansökan, om stipendiet har beviljats före år 2009.

1.3.2 Ansökan om försäkring hos LPA

Stipendiaten är i första hand skyldig att själv ansöka om LFöPL-försäkring hos LPA, då han eller hon har fått ett stipendium som uppfyller villkoren för tecknande av försäkring och har inlett stipendiearbetet.

Försäkringsansökan finns på LPA:s webbplats: www.lpa.fi. Under våren 2009 blir det också möjligt att ansöka om försäkring genom elektronisk identifiering på webbplatsen.

11.12.2008

1.3.3 Fastställande av försäkring

När stipendiaten lämnat sin försäkringsansökan fastställer LPA en LFöPL-försäkring för honom eller henne genom ett försäkringsbeslut. I detta beslut fastställs giltighetstiden för stipendiatsens LFöPL-försäkring för en viss arbetsperiod (försäkringstid) och den årliga LFöPL-arbetsinkomst som bestämts på basis av stipendiebeloppet och som gäller under den angivna försäkringstiden.

LPA fastställer försäkringen antingen på basis av det stipendiebeslut som stipendiaten bifogat till ansökan eller på basis av en anmälan om stipendium som LPA fått av stipendiegivaren. Om stipendiebeloppet inte framgår av stipendiebeslutet eller stipendiegivarens anmälan, ska stipendiaten lämna en annan tillförlitlig utredning om stipendiebeloppet till LPA.

Flera stipendier

Stipendiaten ska lämna en separat försäkringsansökan för varje beviljat stipendium som omfattas av LFöPL-försäkringen. LPA ger på basis av försäkringsansökan ett försäkringsbeslut för varje stipendium och fastställer även den årliga arbetsinkomsten separat för varje stipendium.

1.3.3.1 Fastställande av arbetsperiod

I försäkringsbeslutet ska fastställas den arbetsperiod under vilken stipendiaten arbetar med stöd av det i beslutet angivna stipendiet. Enligt 10 a § i LFöPL anses stipendiearbetet börja och sluta i enlighet med den arbetsperiod som nämns i stipendiebeslutet eller i den anmälan som den som beviljat stipendiet lämnar till LPA.

Om stipendiegivaren i sitt beslut har angett arbetsperioden som en viss tidslängd till exempel i månader, ska stipendiaten i sin försäkringsansökan meddela när arbetsperioden i fråga har börjat. Försäkringen fastställs då från den begynnelsepunkt som stipendiaten meddelat i enlighet med den tidslängd som stipendiegivaren uppgett som arbetsperiod.

Exempel

Av stipendiebeslutet framgår att stipendium beviljats för en ett år lång arbetsperiod. Stipendiaten meddelar LPA att han inlett sitt arbete 1.4.2009. Försäkringen fastställs för perioden 1.4.2009–31.3.2010.

Om ingen arbetsperiod nämns i stipendiebeslutet

Om ingen arbetsperiod framgår av stipendiebeslutet eller den anmälan som stipendiegivaren lämnat till LPA, anses stipendiearbetet börja på den begynnelsepunkt och fortsätta till den slutdag som stipendiaten uppgett.

Den anmälan om arbetsperiod som stipendiaten lämnar till LPA är bindande. När ett försäkringsbeslut har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut kan det ändras endast i det fall att de i LFöPL angivna villko-

11.12.2008

ren om undanröjande av lagakraftvunnet beslut eller rättelse av beslut på grund av sakfel uppfylls (se närmare punkt 1.8.2).

1.3.3.2 Försäkringen börjar

Tidigast på datumet för beviljande

Stipendiearbetet anses alltid börja tidigast den dag då stipendiet beviljats. Med datum för beviljande avses den dag då stipendiegivarens beslutande organ har fattat beslut om att bevilja personen i fråga stipendium. Datumet för beviljande infaller oftast tidigare än den s.k. publiceringsdagen, då stipendiegivarna meddelar offentligt vilka stipendier som beviljats.

Retroaktiv tid

I fråga om stipendier som beviljats 1.1.2009 eller därefter kan LFöPL-försäkringen fastställas retroaktivt för det löpande och det föregående kalenderåret. Om försäkringsskyldigheten har försumrats för en tidigare period än detta går rätten till pensionskydd förlorat. En försäkring kan dock fastställas retroaktivt tidigast från 1.1.2009.

Exempel

En person har 16.1.2009 beviljats ett treårigt arbetsstipendium. Arbetet har börjat 1.3.2009. Stipendiaten ansöker dock inte om försäkring förrän i januari 2011. Försäkringen kan då fastställas först från och med 1.1.2010, vilket innebär att pensionskyddet för år 2009 går förlorat.

Stipendium som beviljats före lagens ikraftträdande

I fråga om stipendier som beviljats före år 2009 kan försäkring fastställas retroaktivt för högst sex månader före försäkringsansökan, dock tidigast från 1.1.2009 (se närmare punkt 1.3.1 Stipendier som beviljats före år 2009).

1.3.3.3 Fastställande av arbetsinkomst

För stipendiaten fastställs genom ett försäkringsbeslut en årlig arbetsinkomst, som utgör grund för hans eller hennes sociala trygghet. Arbetsinkomsten fastställs som en årlig inkomst, även om stipendiearbetet pågår en kortare tid än ett år. I fastställandet av försäkringsavgiften och intjänandet av pension beaktas dock försäkringens faktiska giltighetstid (se närmare punkterna 1.5 och 1.7).

Stipendiatens årliga arbetsinkomst beräknas på så sätt att det beviljade arbetsstipendiet divideras med antalet dagar som ingår i arbetsperioden och det erhållna beloppet multipliceras med 360. De fulla kalendermånader som ingår i arbetsperioden anses bestå av 30 dagar och de fulla kalenderåren av 360 dagar.

Om det av stipendiebeslutet eller den anmälan som lämnats av stipendiegivaren framgår att en del av stipendiet har beviljats för att täcka materialkostnader och andra kostnader som arbetet förorsakar, avdras den andel som motsvarar kostnaderna från stipendiet innan arbetsinkomsten fastställs.

11.12.2008

Kostnadskalkyl

Om det av stipendiebeslutet framgår att en del av stipendiet beviljats för att ersätta kostnader, ska stipendiater i sin försäkringsansökan förete LPA en kalkyl över den andel som motsvarar kostnaderna. Innan arbetsinkomsten fastställs avdras från det beviljade stipendiet den andel som enligt pensionsanstaltens uppskattning motsvarar kostnaderna. Om det av stipendiebeslutet eller den anmälan som stipendiegivaren lämnat till LPA inte framgår att en del av stipendiet beviljats för att täcka kostnader, anses hela stipendiet ha beviljats som arbetsstipendium.

Exempel

En person har beviljats ett stipendium på 5 000 euro för en nio månader lång arbetsperiod, och enligt stipendiegivaren har en del av stipendiet beviljats för att täcka kostnader. Stipendiaten meddelar LPA att arbetet har börjat 1.3.2009 och förete en kostnadskalkyl som visar att kostnaderna i anslutning till stipendiearbetet uppgår till 1 300 euro.

LPA godkänner kostnadskalkylen, och kostnaderna avdras från det beviljade stipendiet (5 000 euro – 1 300 euro = 3 700 euro).

Efter detta divideras stipendiet med antalet arbetsdagar (9 mån. = 9 x 30 = 270 dagar) och det erhållna beloppet multipliceras med 360.

Stipendium	3 700	
-----		X 360 = 4 933,33 euro
Arbetsdagar	270	

Försäkringen fastställs för perioden 1.3.2009–30.11.2009 med en årlig arbetsinkomst på 4 933,33 euro.

Socialskyddsavgifter

Den inkomstrelaterade sociala tryggheten för stipendiater medför olika avgifter (arbetspensionsförsäkringsavgift, försäkringspremie för arbetsolycksfallsförsäkring, grupplivförsäkringsavgift, avgifter enligt sjukförsäkringslagen samt eventuell premie för olycksfallsförsäkring för fritid). Dessa avgifter betraktas inte som sådana kostnader i anslutning till stipendiearbete som avses i 21 a § i LFöPL och kan således inte avdras innan arbetsinkomsten fastställs.

Fastställande av arbetsinkomst för medlemmar i en arbetsgrupp

I beslut om beviljande av stipendium till en arbetsgrupp anges oftast endast beloppet av det stipendium som beviljats hela arbetsgruppen. Den enskilda medlemmen i arbetsgruppen ska tillställa LPA en utredning över hur stor del av detta stipendium som reserverats för hans eller hennes arbete. För fastställandet av arbetsperioden ska medlemmen också meddela när han eller hon kommer att utföra sin andel av arbetsgruppens arbete.

Ovan nämnda utredning lämnas i första hand i ansökan om LFöPL-försäkring. LPA har rätt att vid behov kräva en tilläggsutredning om det personliga stipendiebeloppet av den sökande. Denna tilläggsutredning kan bestå till exempel av arbetsgruppledarens anmälan om det personliga stipendiebelopp som medlemmen fått eller av stipendieansökan.

11.12.2008

Flera stipendier samtidigt

Om flera stipendier som uppfyller villkoren för tecknande av LFöPL-försäkring har beviljats för samma eller delvis samma arbetsperiod, fastställs den årliga arbetsinkomsten separat för varje arbete som utförs med respektive stipendium.

Exempel

En person har beviljats ett stipendium på 6 000 euro för perioden 1.1.2009–31.7.2009 och ett annat stipendium på 20 000 euro för perioden 1.6.2009–31.10.2010.

Den årliga arbetsinkomsten beräknas separat för vardera stipendiet på ovan angivna sätt. Två LFöPL-försäkringar fastställs för stipendiaten: den ena för perioden 1.1.2009–31.7.2009 med en årlig arbetsinkomst på 10 285,71 euro och den andra för perioden 1.6.2009–31.10.2010 med en årlig arbetsinkomst på 14 117,65 euro.

Justering av arbetsinkomsten under en pågående försäkringsperiod

För stipendiaten fastställs genom ett försäkringsbeslut en årlig arbetsinkomst, som grundar sig på beloppet av det arbetsstipendium som beviljats samt den arbetsperiod som framgår av stipendiebeslutet eller stipendiatens anmälan. Då försäkringen fastställs med en viss arbetsinkomst för en viss tid, gäller samma arbetsinkomst under hela den försäkringstid som anges i beslutet. Arbetsinkomsten kan inte justeras mitt under en pågående försäkringsperiod, förutom om stipendiaten börjar få invalidpension eller deltidspension.

Arbetsinkomsten för stipendiater som får invalid- eller deltidspension

Det är möjligt att fortsätta arbeta som LFöPL-försäkrad stipendiat vid sidan av invalidpension. Som arbetsinkomst fastställs då räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som motsvarar personens återstående arbetsförmåga i fråga om stipendiearbetet.

Arbetsinkomsten för en stipendiat som får deltidspension är hälften av den stabiliserade arbetsinkomst som avses i 36 § 4 mom. 1 punkten i LFöPL, om personen i fråga fortsätter med sitt arbete som stipendiat under den tid han eller hon får deltidspension enligt denna lag.

Justering av arbetsinkomsten med lönekoeficienten

Den årliga arbetsinkomsten fastställs i försäkringsbeslutet på nivån för det år då beslutet getts. Arbetsinkomsten justeras årligen med den lönekoeficient som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

Försäkringsavgifterna uppbärs på basis av den årsarbetsinkomst som justerats enligt den årligen fastställda lönekoeficienten. På motsvarande sätt justeras vid pensionsberäkningen de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån för det år då pensionen började löpa.

11.12.2008

Exempel

Ett försäkringsbeslut har getts 1.3.2009 och en LFöPL-försäkring har fastställts för stipendiaten för perioden 1.1.2009–31.12.2010 med en årlig arbetsinkomst på 15 000 euro (enligt nivån för år 2009). Försäkringsavgiften beräknas år 2009 utifrån årsarbetsinkomsten på 15 000 euro. I början av år 2010 justeras arbetsinkomsten med den lönekoeficient som fastställts för år 2010, och arbetspensionsförsäkringsavgifterna beräknas utifrån arbetsinkomsten som justerats med ovan nämnda lönekoeficient enligt nivån för år 2010.

1.3.4 Avbrytande av försäkring

Försäkringen fastställs alltid för en bestämd tid. Om det är fråga om ett stipendium som beviljats till exempel för tre år kan det bli ett längre avbrott i arbetet under försäkringens giltighetstid.

En fastställd försäkring kan avbrytas, om det blir ett minst fyra månader långt avbrott i stipendiearbetet på grund av:

- sjukdom eller rehabilitering som stipendiaten genomgår
- barnfödelse eller vård av barn under tre år
- värnplikt eller civiltjänst
- någon annan därmed jämförbar orsak.

För avbrytande av försäkring förutsätts dessutom:

- att stipendiaten meddelar den som beviljat stipendiet om avbrottet i arbetet, och
- att minst fyra månader återstår av försäkringstiden efter avbrottet.

Försäkringen avbryts endast på ansökan av stipendiaten under ovan nämnda förutsättningar i början av den kalendermånad som följer efter den månad då arbetet avbrutits.

Efter avbrottet

När stipendiearbetet återupptas efter avbrottet fortsätter försäkringens giltighetstid på ansökan av stipendiaten med den arbetsinkomst som angetts i det ursprungliga försäkringsbeslutet och i enlighet med de arbetsdagar som fastställts i detsamma för den återstående, minst fyra månader långa perioden.

Exempel

En LFöPL-försäkring har fastställts för stipendiaten för perioden 1.1.2009–31.12.2011 med en årlig arbetsinkomst på 15 000 euro. Hon blir mammaledig och försäkringen avbryts på hennes ansökan från och med 1.1.2010. Hon meddelar LPA att hon kommer att återuppta stipendiearbetet 1.1.2011. Hennes LFöPL-försäkring fortsätter då för den försäkringstid som återstår efter avbrottet (två år), dvs. för perioden 1.1.2011–31.12.2012, med en årlig arbetsinkomst på 15 000 euro, som dock justeras med lönekoeficienten för året i fråga.

11.12.2008

1.3.5 Försäkringens upphörande under pågående försäkringstid

Försäkringen kan också upphöra att gälla tidigare än den slutdag som fastställts i försäkringsbeslutet, om det av stipendiatens anmälan eller någon annan utredning framgår att han eller hon har upphört att arbeta på stipendiet eller om stipendiaten i övrigt inte längre är försäkrings-skyldig.

Upphörande med arbete

Förtida avslutande av försäkring är möjligt till exempel om stipendiaten blivit arbetsoförmögen eller om stipendiaten meddelar den som beviljat stipendiet att han eller hon har upphört att arbeta med stöd av stipendiet av annan orsak. Försäkringen avslutas i detta fall på den dag då arbetet upphört.

Ingen försäkringsskyldighet

Det kan bli nödvändigt att avsluta försäkringen tidigare än den slutdag som fastställs i försäkringsbeslutet också på grund av att arbetet inte längre omfattas av LFöPL. LPA kan efter erhållen utredning justera ett tidigare försäkringsbeslut så att försäkringen avslutas retroaktivt på den dag då villkoren för tecknande av försäkring inte längre uppfylls.

Här följer några exempel på sådana situationer:

- Stipendiaten beviljas ålderspension enligt arbetspensionslagarna mitt under stipendiearbetet. Försäkringen upphör i detta fall dagen innan ålderspensionen börjar löpa.
- Stipendiaten har flyttat utomlands och omfattas inte längre av den finska lagstiftningen om social trygghet. Försäkringen upphör i detta fall dagen innan stipendiaten flyttar utomlands.
- Arbetsinkomsten för en stipendiat som har rätt till invalidpension understiger på grund av arbetsoförmåga den minimigräns som anges i lagen med beaktande av stipendiatens återstående arbetsförmåga.

1.3.6 Försäkring av stipendiater som bedriver lantbruksföretagarverksamhet

Enligt LFöPL försäkras också gårdsbrukssidkare, fiskare och renskötare, vilka enligt 3 § i LFöPL betraktas som lantbruksföretagare. Om en stipendiat också idkar lantbruksföretagarverksamhet, fastställs försäkringen separat för lantbruksföretagarverksamheten och arbetet som stipendiat. Vardera verksamheten försäkras enligt separata villkor.

Arbetsinkomsten i LFöPL-försäkringen för lantbruksföretagarverksamheten bestäms med stöd av 14–21 § i LFöPL, medan arbetsinkomsten i LFöPL-försäkringen för stipendiearbetet fastställs med stöd av 21 a och 21 b § i LFöPL.

11.12.2008

1.4 Arbetspensionsförsäkring och internationella försäkringssituationer

Med internationella försäkringssituationer avses i denna guide följande situationer:

- En person som beviljats ett stipendium från Finland kommer hit från ett annat land för att arbeta här med stöd av stipendiet.
- Stipendium har beviljats från Finland för ett arbete som ska utföras utomlands.
- En stipendiat som redan är försäkrad enligt LFöPL i Finland flyttar till ett annat land mitt under försäkringsperioden och börjar arbeta där.

Nedan redogörs för varje situation med tanke på försäkring enligt LFöPL.

1.4.1 Stipendiat från utlandet kommer till Finland för att arbeta på stipendium

Om en utländsk person kommer till Finland för att arbeta på stipendium, spelar avreselandet en avgörande roll i frågan om vilka bestämmelser som ska tillämpas. Nedan redogörs separat för situationer där en stipendiat kommer till Finland från ett land som omfattas av EG:s förordning om social trygghet, ett land med vilket Finland ingått ett bilateralt avtal om social trygghet eller ett s.k. icke-avtalsland.

1.4.1.1 Stipendiat från ett EU- eller EES-land eller Schweiz kommer till Finland för att arbeta på stipendium

Om en person kommer från ett EU- eller EES-land eller Schweiz till Finland för att arbeta här med stöd av stipendium kan han eller hon teckna en LFöPL-försäkring, förutsatt att denna person enligt lagvalsparagraferna i EG:s förordning om social trygghet omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet och de övriga förutsättningarna för tecknande av LFöPL-försäkring uppfylls. I dessa situationer krävs dock inte att personen är bosatt i Finland. I Finland betraktas stipendiater vid tillämpning av EG:s förordning om social trygghet som egenföretagare.

Avsikten med EG:s förordning om social trygghet är att säkerställa att en person omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat i taget. Huvudregeln i förordningen är att en egenföretagare omfattas av den sociala tryggheten i det land där han eller hon verkar.

EU- eller EES-länder

EG:s förordning om social trygghet tillämpas på EU- och EES-länder. Det bör noteras att stipendiatsens medborgarskap inte avgör huruvida EG:s förordning om social trygghet ska tillämpas eller inte. Om stipendiaten senast varit försäkrad i ett EU- eller EES-land före flyttningen till Finland, tillämpas EG:s förordning om social trygghet även om han eller hon inte är medborgare av ett EU- eller EES-land.

EU-länderna består av:

11.12.2008

Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Holland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

EES-länderna består av: Island, Liechtenstein och Norge.

Schweiz

Med stöd av ett avtal mellan EU och Schweiz tillämpas EG:s förordning om social trygghet även på EU- eller EES-medborgare som bor i Schweiz och schweiziska medborgare.

E101-intyg

E101-intyget anger vilken stats lagstiftning om social trygghet som ska tillämpas när en person arbetar i ett EU- eller EES-land. E101-intyg utfärdas av den behöriga myndigheten i respektive medlemsstat, i Finland av Pensionskyddscentralen. Medan huvudregeln är att egenföretagare ska försäkras i sysselsättningslandet kan en person med ett E101-intyg bevisa att han eller hon omfattas av den sociala tryggheten i ett annat land än sysselsättningslandet.

Arbete på stipendium i Finland

När det gäller arbete som utförs i Finland med stöd av ett stipendium som beviljats från Finland ska en stipendiat från ett EU- eller EES-land eller Schweiz i regel försäkras i Finland i fråga om sitt stipendiearbete, såvida inte stipendiaten i fråga kan förete ett E101-intyg från en myndighet i ett annat medlemsland som bevisar att han eller hon med avseende på stipendiearbetet omfattas av den sociala tryggheten i detta andra land.

Exempel

En tysk medborgare har fått ett stipendium på 20 000 euro från Finland för ett arbete som tar ett år i anspråk och som ska utföras i Finland. Stipendiaten idkar ingen annan förvärvsverksamhet i Tyskland. Han försäkras i Finland i fråga om sitt stipendiearbete.

1.4.1.2 Stipendiat från ett land med avtal om social trygghet kommer till Finland för att arbeta på stipendium

I regel ska en stipendiat som kommer till Finland från ett land med avtal om social trygghet försäkra sig i sysselsättningslandet, dvs. i Finland.

Om det i avtalet om social trygghet fastställs att Finlands lagstiftning om social trygghet ska tillämpas på stipendiaten, gäller i dessa fall inte det krav på boende i Finland som annars gäller för försäkring enligt LFöPL.

Länder med vilka Finland ingått avtal om social trygghet:

USA, Kanada (och Quebec), Israel och Chile. Därtill torde ett avtal mellan Finland och Australien träda i kraft 1.7.2009.

11.12.2008

Pensionsskyddscentralen ger vid behov ett avgörande i frågan om en stipendiat som kommer till Finland från ett land med avtal om social trygghet kan försäkras enligt LFöPL för ett arbete som han eller hon utfört i Finland.

1.4.1.3 Stipendiat från ett icke-avtalsland kommer till Finland för att arbeta på stipendium

Med icke-avtalsländer avses andra länder än EU- eller EES-länder, Schweiz eller länder med avtal om social trygghet.

Icke-avtalsländer är således alla andra länder förutom:

Belgien, Bulgarien, Chile, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Holland, Irland, Island, Israel, Italien, Kanada (och Quebec), Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Malta, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern, USA och Österrike. Från och med 1.7.2009 räknas med största sannolikhet också Australien till länderna med avtal om social trygghet, eftersom ett avtal om social trygghet då torde träda i kraft mellan Finland och Australien.

Om en person flyttar från ett icke-avtalsland till Finland för att arbeta här med stöd av stipendium, måste stipendiaten i fråga uppfylla de villkor som i tillämpningslagen ställs för personer som bosätter sig stadigvarande i Finland. Annars kan han eller hon inte försäkras enligt LFöPL som en person som är bosatt i Finland.

Enligt tillämpningslagen kan den finska lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet tillämpas på en stipendiat redan från ankomsten till landet, om det med beaktande av personens helhetssituation kan anses att han eller hon flyttat till Finland för att stadigvarande bosätta sig här.

Helhetsbedömning

Som faktorer som visar att personen bosätter sig här stadigvarande beaktas bland annat att han eller hon

- tidigare varit stadigvarande bosatt i Finland eller är av finländsk härkomst
- är flykting eller har fått uppehållstillstånd i Finland på grund av behov av skydd
- är familjemedlem till en person som är stadigvarande bosatt i Finland; med familjemedlem avses äkta make, sambo, partner i ett registrerat partnerskap samt personens egna eller makens barn under 18 år
- har ett arbetsavtal på minst två år eller något annat därmed jämförbart avtal för arbete i Finland, eller
- har andra band till Finland.

11.12.2008

Avtal som jämföras med arbetsavtal

Arbete som utförs på stipendium av en i 8 a § i LFöPL avsedd stipendiat som bedriver vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet jämföras med arbetsavtalsenligt arbete, om:

- stipendiearbetet pågår minst två år utan avbrott, och
- stipendiebeloppet under denna tvåårsperiod uppgår till minst 1 019 euro per månad, dvs. 12 228 euro per år (enligt nivån för år 2009). Ovan nämnda gränslöpp justeras årligen med en lönekoeficient.

Nämnda månatliga gränslöpp på 1 019 euro jämförs med det personliga stipendiets bruttolöpp som anges i stipendiebeslutet, och detta bruttolöpp divideras med antalet arbetsmånader.

Om stipendiet beviljats för en kortare period än två år eller om stipendiebeloppet understiger gränslöppet, kan stipendiaten anses ha bosatt sig stadigvarande i Finland endast om det utifrån en helhetsbedömning enligt tillämpningslagen finns andra faktorer som visar att han eller hon har bosatt sig stadigvarande här (t.ex. familjeband eller två års arbetsavtal).

Uppehållstillstånd

För att en person ska kunna upptas i den bosättningsbaserade sociala tryggheten förutsätts också att han eller hon vistas, bor och arbetar lagligt i landet. En person som flyttar till Finland ska ha ett giltigt uppehållstillstånd som berättigar till minst ett års vistelse här, ifall sådant tillstånd krävs. Av särskilda skäl uppfyller också uppehållstillstånd som berättigar till vistelse under kortare tid än ett år ovan nämnda villkor, om det inte föreligger hinder för att förlänga tillståndet. Uppehållstillståndet behöver inledningsvis inte täcka hela arbetsperioden.

Medborgare av icke-avtalsländer behöver uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse i Finland. LFöPL-försäkring kan inte fastställas förrän stipendiaten har beviljats uppehållstillstånd.

Exempel

En indisk forskare har fått ett treårigt stipendium (20 000 euro/år) som medlem i en arbetsgrupp som bedriver medicinsk forskning. Han har inga andra band till Finland. Eftersom stipendiet har beviljats för en längre period än två år och överstiger 1 019 euro/mån., kan stipendiaten anses ha flyttat till Finland för att bosätta sig stadigvarande här. Om han också har beviljats uppehållstillstånd kan han försäkras enligt LFöPL.

En marockansk danskonstnär har beviljats ett stipendium på 15 000 euro för en dansturné i Finland som tar ett år i anspråk. Hon har inga andra band till Finland. Eftersom stipendiet beviljats för en kortare period än två år kan hon inte anses ha flyttat till Finland för att bosätta sig stadigvarande här. Stipendiaten kan inte försäkras enligt LFöPL, eftersom villkoret för boende i Finland inte uppfylls.

11.12.2008

I samma dansgrupp finns en annan marockansk stipendiat som nyligen gift sig med en finländare som bor stadigvarande i Finland. Hon har ett uppehållstillstånd som berättigar till minst ett års vistelse. Trots att stipendiet på 15 000 euro har beviljats bara för ett år anses stipendiaten på grund av sina familjeband vara stadigvarande bosatt i Finland. Hon kan således försäkras enligt LFöPL.

En avgörande fråga när det gäller skyldigheten att teckna LFöPL-försäkring är om stipendiaten när stipendiearbetet inleds ska betraktas som en person som är bosatt i Finland.

Villkoren uppfylls senare

Om en stipendiat från ett icke-avtalsland i arbetets inledningskede inte uppfyller villkoren för boende i Finland enligt tillämpningslagen men villkoren uppfylls senare under stipendieperioden, försäkras stipendiaten enligt LFöPL från och med den dag då villkoren för boende i Finland uppfylls, om villkoren för tecknande av försäkring i övrigt uppfylls för den återstående tiden.

FPA:s och LPA:s behörighet

Tillämpningslagen i anslutning till den bosättningsbaserade sociala tryggheten verkställs av Folkpensionsanstalten (FPA). Om FPA anser att en stipendiat bosatt sig stadigvarande i Finland omedelbart då han eller hon kommit till landet, får stipendiaten rätt till de flesta förmåner som beviljas med stöd av de förmånssystem som FPA verkställer, till exempel förmånerna enligt sjukförsäkringslagen.

Enligt förarbetena till LFöPL avgörs frågan om boende i Finland, vilket utgör ett villkor för tecknande av försäkring enligt LFöPL, med stöd av principerna i tillämpningslagen.

Har inte bosatt sig stadigvarande i Finland

Om en person som flyttar till Finland från ett icke-avtalsland utifrån en helhetsbedömning inte kan anses ha bosatt sig stadigvarande här, kan han eller hon inte försäkras enligt LFöPL på basis av stipendiearbete.

1.4.2 Stipendium har beviljats för ett arbete som ska utföras utomlands

En person som får ett stipendium från Finland för ett arbete som ska utföras utomlands kan omfattas av LFöPL. I praktiken beror villkoren för tecknande av försäkring på vilket land det är fråga om. Nedan behandlas olika situationer där stipendium beviljats:

- för arbete i ett EU- eller EES-land eller Schweiz
- för arbete i ett land som ingått avtal om social trygghet
- för arbete i ett icke-avtalsland.

11.12.2008

1.4.2.1 Stipendium har beviljats för arbete i ett EU- eller EES-land eller Schweiz

Arbete som utförs i ett EU- eller EES-land eller Schweiz omfattas av EG:s förordning om social trygghet. LFöPL tillämpas endast i fråga om sådana stipendiater som enligt lagvalsparagraferna i EG:s förordning om social trygghet omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet. EG:s förordning om social trygghet utgår från principen om försäkring i sysselsättningslandet. Försäkring i Finland för arbete som utförs i en annan medlemsstat förutsätter därför ett E101-intyg från Pensionsskyddscentralen som visar att stipendiaten fortsättningsvis kan omfattas av den sociala tryggheten i sitt ursprungsland, dvs. Finland.

En stipendiat kan omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet i fråga om arbete som utförs i ett EU- eller EES-land eller Schweiz bland annat i egenskap av s.k. utsänd egenföretagare eller på basis av dispens. Stipendiaten ska innan arbetet inleds ansöka om ett E101-intyg från Pensionsskyddscentralen som visar att han eller hon omfattas av den sociala tryggheten i Finland i fråga om ovan nämnda arbete. Ansökan om E101-intyg lämnas till Pensionsskyddscentralen på en blankett som kan skrivas ut på adressen www.etk.fi.

Om stipendiaten vid sidan av det stipendiearbete som utförs i ett EU- eller EES-land samtidigt arbetar med stöd av ett annat stipendium i Finland eller har ett arbetsavtals-/tjänsteförhållande eller bedriver företagarverksamhet i Finland eller i en annan medlemsstat, avgörs försäkringsfrågan enligt de bestämmelser om arbete i två stater som finns i EG:s förordning om social trygghet.

Nedan redogörs för dessa olika situationer på allmän nivå.

Utsänd egenföretagare

Enligt bestämmelserna om s.k. utsända egenföretagare i EG:s förordning om social trygghet kan en stipendiat i fråga om utlandsarbete som varar högst ett år fortsättningsvis omfattas av den sociala tryggheten i Finland.

Om det är fråga om en finländsk stipendiat som inte annars arbetar i det EU- eller EES-land eller Schweiz där han eller hon kommer att arbeta på stipendium, omfattas stipendiaten i fråga om arbete som varar högst ett år i allmänhet av den sociala tryggheten i Finland. Pensionsskyddscentralen beviljar i detta fall på ansökan av stipendiaten ett E101-intyg enligt vilket han eller hon betraktas som utsänd egenföretagare.

Pensionsskyddscentralen ger alltid ett överklagbart beslut om ansökan om E101-intyg när beslutet gäller en s.k. utsänd egenföretagare. Beslutet kan överklagas hos besvärnämnden för arbetspensionsärenden, vars beslut kan överklagas hos försäkringsdomstolen.

Dispens

Arbete i ett EU- eller EES-land eller Schweiz som varar längre än ett år kan försäkras i Finland endast på dispens, om vilket Pensionsskydds-

11.12.2008

centralen har överenskommit med den behöriga myndigheten i medlemsstaten i fråga. Dispens förutsätter alltid ett samtycke från myndigheterna i sysselsättningslandet, och dispens kan beviljas för högst fem år i ett land. Även i dessa situationer får stipendiaten (på ansökan) ett E101-intyg från Pensionsskyddscentralen. Om dispens inte söks eller beviljas, ska arbetet försäkras i sysselsättningslandet. Stipendiaten kan överklaga dispensbeslut via social- och hälsovårdsministeriet hos högsta förvaltningsdomstolen.

Arbete i två medlemsstater

Om en stipendiat vid sidan av sitt stipendiearbete i ett EU- eller EES-land eller Schweiz också arbetar i en annan medlemsstat, gäller inte samma förfarande som i fråga om s.k. utsända egenföretagare. I detta fall bestäms försäkringslandet enligt de bestämmelser om arbete i två medlemsstater som finns i EG:s förordning om social trygghet.

EG:s förordning om social trygghet följer som huvudregel principen om försäkring i ett land, och följaktligen ska i regel också arbete i två länder försäkras i bara ett land. Det finns dock några undantag.

Även personer som arbetar i två eller flera länder i egenskap av stipendiat, arbetstagare i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagare ska ansöka om E101-intyg från Pensionsskyddscentralen.

Anställd i en medlemsstat och egenföretagare i en annan

Om en person samtidigt arbetar som anställd i ett medlemsland och som egenföretagare i ett annat, försäkras han eller hon i allmänhet i fråga om allt arbete i anställningslandet.

I bilaga VII till EG:s förordning om social trygghet uppräknas emellertid ett antal stater i vilka man avviker från denna regel om försäkring i anställningslandet. Finland hör till dessa stater. Detta innebär att om en stipendiat arbetar i Finland med stöd av ett stipendium som beviljats från Finland och han eller hon dessutom står i anställningsförhållande i en annan medlemsstat, fördelas försäkringsförfarandet avvikande från principen om försäkring i ett enda land mellan dessa två länder, förutsatt att stipendiaten bor i Finland. I detta fall försäkras anställningsförhållandet i anställningslandet och stipendiearbetet i Finland enligt LFöPL. E101-intyg beviljas inte i dessa situationer.

EG:s förordning om social trygghet innehåller inga noggrannare bestämmelser om villkoren för boende, men enligt den beslutspraxis som EG-domstolen utvecklat anses en person bo i det land i vilket han eller hon normalt och stadigvarande bor och till vilket personens intressen hänför sig. En registeranmälan om bosättningsland som lämnats till myndigheterna har ingen avgörande betydelse.

Exempel

En forskare har beviljats ett stipendium från Finland för forskning som ska utföras i Finland. Hon är dessutom anställd i Sverige. Om forskaren bor i Finland

11.12.2008

försäkras hon enligt LFöPL i fråga om stipendiearbetet i Finland medan hennes anställningsförhållande försäkras i Sverige.

Stipendiearbete i flera länder

Om en person utför LFöPL-försäkrat stipendiearbete i Finland och dessutom samtidigt arbetar som stipendiat i ett EU- eller EES-land eller Schweiz med stöd av ett stipendium som beviljats från Finland, betraktas detta också som ett fall där en person arbetar i två medlemsstater.

Om stipendiearbete i landet i fråga betraktas som sådant arbete som en person utför i egenskap av egenföretagare, försäkras stipendiaten som arbetar som egenföretagare i två medlemsstater i det land i vilket han eller hon bor, förutsatt att en del av verksamheten idkas i denna medlemsstat.

Exempel

En stipendiat arbetar som konstnär och är försäkrad i Finland enligt LFöPL i fråga om sitt stipendiearbete. Hon får ett nytt stipendium från Finland för bedrivande av konstnärlig verksamhet i Frankrike. Om hon bor i Finland, försäkras också det stipendiearbete som utförs i Frankrike enligt LFöPL i Finland.

Om stipendiaten inte alls arbetar på stipendium i sitt bosättningsland, anses hon omfattas av lagstiftningen i det land i vilket hon bedriver största delen av sitt stipendiearbete.

Pensionsskyddscentralens avgörande

Pensionsskyddscentralen avgör om en stipendiat kan omfattas av den sociala tryggheten i Finland i en situation där han eller hon vid sidan av ett stipendium som beviljats för arbete i ett EU- eller EES-land eller Schweiz arbetar som anställd, företagare eller stipendiat i Finland eller en annan medlemsstat. Om personen hör till det finländska systemet för social trygghet i fråga om det arbete som utförs med stöd av ett stipendium från Finland, innebär det att han eller hon får ett E101-intyg från Pensionsskyddscentralen och kan teckna en LFöPL-försäkring.

Om stipendiaten enligt EG:s förordning om social trygghet inte omfattas av den sociala tryggheten i Finland med avseende på det stipendiearbete som utförs i den andra medlemsstaten, beviljas inget E101-intyg. Pensionsskyddscentralen ger emellertid alltid den sökande ett överklagbart beslut/brev också om ansökan avslagits. Stipendiearbetet försäkras i detta fall enligt bestämmelserna i sysselsättningslandet i stället för i Finland, om arbetet ska pensionsförsäkras enligt bestämmelserna i denna medlemsstat.

1.4.2.2 Stipendium har beviljats för arbete i ett land som ingått avtal om social trygghet

När en stipendiat flyttar till ett land som ingått avtal om social trygghet för att arbeta på ett stipendium som beviljats från Finland, avgörs frågan om LFöPL-försäkring på basis av det bilaterala avtalet om social trygg-

11.12.2008

het. De länder som ingått avtal om social trygghet finns uppräknade under punkt 1.4.1.2.

Avtalen om social trygghet innehåller inga bestämmelser om s.k. utsända egenföretagare. Endast avtalen med USA, Kanada och Quebec har särskilda bestämmelser om försäkring av företagare.

Också när det gäller länder med avtal om social trygghet är det Pensionsskyddscentralen som avgör om en person hör till den sociala tryggheten i Finland eller inte.

1.4.2.3 Stipendium har beviljats för arbete i ett icke-avtalsland

Med icke-avtalsländer avses andra länder förutom EU- eller EES-länderna, Schweiz eller de länder som ingått avtal om social trygghet (se punkt 1.4.1.3).

Om en person som bor i Finland har beviljats ett stipendium för arbete i ett icke-avtalsland, omfattas stipendiaten av LFöPL om villkoren för tecknande av försäkring i övrigt uppfylls.

1.4.3 Stipendiaten åker utomlands för att arbeta under LFöPL-försäkringens giltighetstid

LFöPL-försäkringen kan fortsätta gälla utan särskilt beslut under arbetsresor som stipendiaten företar under försäkringsperioden och som varar kortare tid än en månad. Vissa länder kan dock kräva ett E101-intyg också för kortare arbetsresor eller arbetsuppdrag än så. I så fall ska stipendiaten ansöka om E101-intyg från Pensionsskyddscentralen.

Om utlandsarbetet varar en längre tid, dvs. en månad eller längre, ska stipendiaten meddela detta till LPA.

När en stipendiat flyttar utomlands för att arbeta ska det utredas separat om en redan beviljad LFöPL-försäkring fortsätter att gälla. Hur denna fråga avgörs och vilka bestämmelser som ska tillämpas beror på i vilket land arbetet i framtiden kommer att utföras.

1.4.3.1 EU- eller EES-land eller Schweiz

I fråga om ovan nämnda länder tillämpas EG:s förordning om social trygghet. Stipendiatens LFöPL-försäkring kan i dessa fall fortsätta att gälla, om han eller hon med stöd av EG:s förordning om social trygghet fortsättningsvis omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet. Frågan avgörs av Pensionsskyddscentralen.

Innan stipendiaten åker till ett annat EU- eller EES-land eller Schweiz för att arbeta bör han eller hon alltid begära ett avgörande från Pensionsskyddscentralen om huruvida den finska lagstiftningen om social trygghet ska tillämpas (E101-intyg).

11.12.2008

Om det är fråga om ett arbete som varar kortare tid än ett år kan LFöPL-försäkringen fortsätta att gälla med stöd av bestämmelserna om s.k. utsända egenföretagare. Arbete som varar längre än ett år kräver dispens.

Om stipendiaten arbetar i flera medlemsstater samtidigt, avgörs försäkringsfrågan enligt de bestämmelser om arbete i två medlemsstater som finns i EG:s förordning om social trygghet. Huruvida stipendiaten omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet avgörs enligt samma principer som nämns ovan i punkt 1.4.2.1.

Om Pensionskyddscentralen beviljar stipendiaten ett E101-intyg för arbete som varar kortare eller längre tid än ett år i ovan nämnda länder, fortsätter LFöPL-försäkringen att gälla. Om E101-intyg inte beviljas måste LFöPL-försäkringen avslutas så att den upphör dagen innan stipendiaten flyttar utomlands.

1.4.3.2 Länder med avtal om social trygghet

Också när det gäller länder med avtal om social trygghet är det Pensionskyddscentralen som ska utreda om stipendiaten omfattas av den sociala tryggheten i Finland eller inte. Stipendiaten ska före sin flyttning till ett land som ingått avtal om social trygghet kontakta Pensionskyddscentralen och ta reda på om han eller hon fortsättningsvis kan försäkra sig i Finland.

Om verksamheten inte längre kan försäkras i Finland efter att stipendiaten flyttat till ett land med avtal om social trygghet, avslutas LFöPL-försäkringen så att den upphör dagen före flyttningen.

1.4.3.3 Icke-avtalsländer

LFöPL-försäkringen fortsätter att gälla för en stipendiat som reser till ett icke-avtalsland (annat land än ett EU- eller EES-land eller Schweiz eller ett land som ingått avtal om social trygghet) för att bosätta sig och arbeta där, om stipendiaten fortfarande omfattas av den sociala tryggheten i Finland enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

Mindre än ett års vistelse Enligt tillämpningslagen tillämpas den finska lagstiftningen om social trygghet fortsättningsvis på en person som är bosatt i Finland och som vistas tillfälligt utomlands, om vistelsen beräknas vara högst ett år. Om personen dock vistas utomlands upprepade gånger så att den fortlöpande vistelsen inte överskrider ett år, tillämpas Finlands lagstiftning om social trygghet endast om personen trots sin utlandsvistelse anses bo stadigvarande i och ha fast anknytning till Finland. Stipendiaten ska underrätta FPA om sin planerade utlandsvistelse, även om det är fråga om en kortare vistelse än ett år. Om stipendiaten flyttar till ett icke-avtalsland för en kortare period än ett år inverkar detta således inte på LFöPL-försäkringens giltighet, om de övriga villkoren för tecknande av försäkring fortfarande uppfylls.

11.12.2008

Över ett års vistelse

Om utlandsvistelsen varar längre än ett år, kan stipendiaten anses omfattas av den sociala tryggheten i Finland endast om han eller hon har fått ett beslut av FPA i ärendet. I fråga om utlandsvistelser som varar över ett år ska stipendiaten således alltid ansöka om ett beslut av FPA som bekräftar att han eller hon fortfarande hör till det finländska systemet för social trygghet.

Stipendiaten ska således ha fast anknytning till Finland för att han eller hon fortsättningsvis ska omfattas av den sociala tryggheten här. I bedömningen beaktas vistelsens och boendets längd och kontinuitet i Finland och i det andra landet samt personens familjeband. Faktorer som tyder på fast anknytning är upprepade vistelser, bostad, anställningsförhållande, arbetets karaktär, arbetsgivarens hemort och ordnande av arbetspensionsskydd i Finland samt andra därmed jämförbara faktorer.

Om FPA ger ett positivt beslut, fortsätter LFöPL-försäkringen att gälla, förutsatt att de övriga villkoren för tecknande av försäkring fortfarande uppfylls. Om FPA anser att tillämpningslagen inte kan tillämpas på den sökande efter att han eller hon flyttat utomlands, måste LFöPL-försäkringen avslutas så att den upphör dagen innan stipendiaten flyttar utomlands.

Den längsta tiden som en stipendiat kan höra till det finländska systemet för social trygghet under fortlöpande stipendiearbete utomlands är tio år. Stipendiaten ska dock i detta fall efter fem års arbete utomlands ansöka om ett nytt beslut från FPA, eftersom FPA kan bevilja beslut om tillämpningen av den finska lagstiftningen om social trygghet för högst fem år i taget.

1.5 Stipendiaters arbetspensionsförsäkringsavgift

För finansieringen av pensionsskyddet är stipendiaten skyldig att betala en arbetspensionsförsäkringsavgift som räknas ut på basis av arbetsinkomsten.

Fastställande av arbetspensionsförsäkringsavgiften

Faktorer som inverkar på arbetspensionsförsäkringsavgiften (LFöPL-avgiften) är försäkringstiden, den årliga arbetsinkomsten, den försäkrades ålder samt den basprocentsats som social- och hälsovårdsministeriet fastställer varje år och vid vilken ArPL-avgiften enligt lagen om pension för arbetstagare (ArPL) är bunden. Separata basprocentsatser fastställs för personer som är under 53 år och personer som fyllt 53 år.

År 2009 tillämpas en basprocentsats på 20,8 procent för försäkrade under 53 år respektive 21,9 procent för försäkrade som fyllt 53 år.

11.12.2008

Fastställande av LFöPL-försäkringsavgiften

Avgiften uträknas upp till en årsarbetsinkomst på 22 984,43 euro enligt en nedsatt procentsats. Den nedsatta procentsatsen är 49 % av basprocentsatsen.

Till den del arbetsinkomsten överstiger 22 984,43 euro men är högst 36 118,45 euro betalas en avgift enligt en mellanprocentsats. Mellanprocentsatsen fås när den nedsatta procentsatsen multipliceras med det tal som fås då summan av arbetsinkomsten multiplicerad med 0,51 och 1 149,24 euro divideras med 12 871,37 euro. Vid beräkningen av mellanprocentsatsen beaktas arbetsinkomsten upp till ett belopp på högst 36 118,45 euro.

Om arbetsinkomsten överstiger 36 118,45 euro tillämpas en försäkringsavgiftsprocentsats som motsvarar basprocentsatsen på den överstigande delen.

Observera att beloppen ovan följer nivån för år 2009.

LFöPL-försäkringsavgifterna bestäms på basis av årsarbetsinkomsten, som justerats med den årligen fastställda lönekoeficienten.

LFöPL-försäkringsavgiften bestäms försäkringsvis på basis av den LFöPL-årsarbetsinkomst som fastställts för respektive stipendium.

Exempel

En stipendiat i 30 års ålder försäkras för perioden 1.1.2009–31.12.2009 med en årlig arbetsinkomst på 15 000 euro (försäkring 1). Därtill försäkras stipendiaten för perioden 1.7.2009–30.6.2010 med en årlig arbetsinkomst på 25 000 euro (försäkring 2).

I försäkring 1 tillämpas en avgiftsprocentsats enligt den nedsatta procentsatsen, dvs. 10,192 procent. I försäkring 2 bestäms försäkringsavgiften enligt den nedsatta avgiftsprocentsatsen upp till en årsarbetsinkomst på 22 984,43 euro och enligt mellanprocentsatsen till den del årsarbetsinkomsten överstiger detta belopp.

Grupplivförsäkringsavgift och arbetsolycksfallsförsäkringspremie (OFLA)

När en LFöPL-försäkring fastställs för en stipendiat anknyts till denna automatiskt grupplivförsäkringsskydd, OFLA-arbetsolycksfallsskydd och rätt till LPA-sjukdagpenning.

Grupplivförsäkringsavgiften för stipendiater beräknas som en årlig fast avgift så att det sammanlagda beloppet av försäkringsavgifterna täcker två tredjedelar av utgifterna för ersättningarna enligt grupplivförsäkringen för stipendiater. År 2009 är grupplivförsäkringsavgiften 12 euro per år, dvs. 1 euro per månad. Grupplivförsäkringsavgiften förfaller till betalning i samband med LFöPL-försäkringsavgiften.

11.12.2008

På motsvarande sätt ska LFöPL-försäkrade stipendiater betala arbetsolycksfallsförsäkringspremie (OFLA-premie) för försäkringstiden. Försäkringspremien för OFLA-arbetsolycksfallsförsäkringen utgörs av en basdel som är lika stor för alla stipendiater samt av en förtjänstdel som bestäms på basis av den årsarbetsinkomst som har fastställts för stipendiaten i LFöPL-försäkringen. Försäkringspremien för OFLA-arbetsolycksfallsförsäkringen år 2009 beräknas enligt följande formel: $(27,57 \text{ euro} + 1,2 \text{ procent av LFöPL-arbetsinkomsten}) \times 0,5$. Även försäkringspremierna för OFLA-arbetsolycksfallsförsäkringen bestäms på basis av årsarbetsinkomsten, som justerats med den årligen fastställda lönekoeficienten. För OFLA-försäkringspremien gäller huvudsakligen samma behandlingsregler som för LFöPL-försäkringsavgiften, och premien tas ut i samband med LFöPL-försäkringsavgiften.

Om försäkringen inte gäller hela året

Om försäkringen inte gäller hela året bestäms de enligt ovan angivna formel beräknade årliga försäkringspremierna och försäkringsavgifterna i förhållande till försäkringens giltighetstid.

Uttag av försäkringsavgiften

LPA uppbär försäkringsavgiften av den försäkrade genom fakturering på bestämda förfallodagar som fastställs genom förordning (statsrådets förordning om verkställighet av lagen om pension för lantbruksföretagare; 1407/2006). Fakturan kan sändas till stipendiaten per post eller också på elektronisk väg som e-faktura. Direktdebitering är också ett alternativ.

När en försäkring tecknas bestämmer LPA förfallodagen för försäkringsavgiften. I regel förfaller den första försäkringsavgiften till betalning den 15 dagen i den månad som följer efter att försäkringsbeslutet getts. I samband med detta ska också försäkringsavgifterna för tiden före försäkringsbeslutet betalas.

Om försäkringen gäller högst sex månader kan hela försäkringsavgiften tas ut på en gång på den förfallodag som LPA bestämt.

Efter den ovan angivna första förfallodagen tas försäkringsavgiften ut fyra gånger per år på regelbundna förfallodagar. De regelbundna förfallodagarna för arbetspensionsförsäkringsavgiften för stipendiater är den 15 dagen i mars, juni, september och december.

Flera stipendiatförsäkringar samtidigt

Eftersom LFöPL-försäkringen fastställs separat för varje stipendium bestäms också LFöPL-försäkringsavgiften och försäkringspremien för OFLA-arbetsolycksfallsförsäkringen separat för varje LFöPL-försäkring. När försäkringsavgifter och premier fastställts för flera försäkringar uppbärs alla avgifter och premier med samma förfallodag av stipendiaten på en enda faktura.

11.12.2008

Stipendiatförsäkring och försäkring för lantbruksföretagare samtidigt

Försäkringsavgifterna för lantbruksföretagarverksamhet respektive stipendiearbete uppbärs separat. Förfallodagarna för försäkringsavgifterna för lantbruksföretagarverksamhet respektive stipendiearbete fastställs på olika sätt.

En person som är försäkrad enligt LFöPL i egenskap av både lantbruksföretagare och stipendiat behöver betala grupplivförsäkringsavgift endast för arbetet som lantbruksföretagare för den tid då bägge försäkringar gäller samtidigt.

Om försäkringen avbryts eller upphör

Om LFöPL-försäkringen avbryts på ansökan av stipendiaten uppbärs de försäkringsavgifter som förfallit till betalning före dagen för avbrottet på en av LPA fastställd förfallodag.

Om LFöPL-försäkringen upphör förfaller den försäkringsavgift som kvarstår obetald omedelbart till betalning.

Dröjsmålsränta

På försäkringsavgifter som inte har betalats inom utsatt tid uppbärs för tiden efter förfallodagen årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

Utsökningsindrivning

Om försäkringsavgiften inte betalas, sänder LPA en betalningspåminnelse. Om försäkringsavgiften inte betalas trots betalningspåminnelsen, indrivs avgiften genom utsökning.

De lagstadgade försäkringsavgifterna som fastställts av LPA och dröjsmålsräntorna i anslutning till dessa är direkt utmättningsbara.

Indrivning av obetalda försäkringsavgifter från LFöPL-pensionen

Om stipendiaten har obetalda försäkringsavgifter kan dessa under vissa förutsättningar indrivnas från hans eller hennes LFöPL-pension och OFLA-arbetsskadeersättning.

Preskription av försäkringsavgifter

Försäkringsavgiften ska tas ut av den betalningsskyldiga under det år då avgiften har påförts eller under de därpå följande fem kalenderåren. En försäkringsavgift som påförts år 2009 ska tas ut senast år 2014. Obetalda försäkringsavgifter som preskriberats inverkar minskande på den pensionsgrundande LFöPL-arbetsinkomsten och därigenom på stipendiatens pensionsskydd.

11.12.2008

1.6 Tillsyn över försäkringsskyldigheten

Personer som beviljats stipendium under år 2009 eller därefter är skyldiga enligt lag att teckna en LFöPL-försäkring. Av denna anledning innehåller LFöPL också bestämmelser om att LPA är skyldig att övervaka att stipendiaterna fullgör sin försäkringsskyldighet. I praktiken sker denna tillsyn i första hand på basis av de anmälningar som stipendiegivarna lämnar till LPA.

1.6.1 Stipendiegivarens skyldighet att lämna anmälan och uppgifter

Den som beviljat stipendium ska meddela LPA när

- en stipendiat har beviljats ett stipendium för en arbetsperiod på minst fyra månader som uppgår till minst 1 093,49 euro enligt nivån för år 2009
- Av anmälan ska framgå:
  - stipendiatens namn och personbeteckning
  - det beviljade stipendiets belopp och ändamål samt huruvida en del av stipendiet har beviljats för att täcka kostnader
  - den arbetsperiod för vilken stipendiet har beviljats, om stipendiet har beviljats för en viss arbetsperiod (t.ex. i månader eller i form av den tidpunkt då arbetet börjar och slutar)

Anmälan ska göras skriftligen på elektronisk väg eller per post senast tre månader efter att stipendiet har börjat betalas ut. Stipendieutbetalningen anses ha börjat när den första stipendiebetalningen har förts in på stipendiatens konto. Anmälan om beviljat stipendium kan lämnas till LPA genast när stipendiegivaren har tillgång till de uppgifter som behövs. I fråga om elektroniska anmälningar är det viktigt att se till att sekretessbelagda uppgifter levereras på ett datasäkert sätt.

Anmälan behöver inte lämnas i situationer där det är uppenbart att ingen försäkringsskyldighet föreligger i anslutning till stipendiet. Här följer några exempel på sådana situationer:

- stipendiet har beviljats före år 2009
- stipendiet har beviljats för en kortare period än fyra månader
- stipendiebeloppet uppgår till mindre än 1 093,49 enligt nivån för år 2009
- stipendiet har beviljats enbart för att täcka kostnader
- stipendiet har beviljats för studier eller lärdomsprov i anslutning till yrkesinriktad grundexamen, yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen
- stipendiaten är någon annan än en fysisk person eller arbetsgrupp (t.ex. en förening)

11.12.2008

- stipendiearbetsperioden infaller under en tid då stipendiaten ännu inte fyllt 18 år
- stipendiaten är över 68 år när arbetet inleds/börjar

Annan skyldighet för stipendiegivaren att lämna uppgifter

Utöver ovan nämnda anmälningsskyldighet har LPA utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av den som beviljat stipendiet avgiftsfritt få de uppgifter om stipendiet och om den ansökan som ligger till grund för det som är nödvändiga för avgörandet av ett ärende under behandling.

1.6.2 Stipendiatens skyldighet att lämna anmälan och uppgifter

Utöver stipendiegivarens anmälningsskyldighet är också stipendiaten skyldig att meddela LPA när han eller hon har fått ett stipendium för en arbetsperiod på minst fyra månader som uppgår till minst 1 093,49 euro (enligt nivån för år 2009).

Stipendiaten ska också meddela när det LFöPL-försäkrade stipendiearbetet upphör, om det sker innan den fastställda försäkringstiden löper ut.

LPA har dessutom rätt att kräva att stipendiaten lämnar en utredning över alla de omständigheter som inverkar på stipendiatens försäkringsskyldighet enligt LFöPL, arbetspensionsförsäkringsavgiften, skötseln av försäkringen och arbetsinkomsten.

1.6.3 Skyldighet för den som leder en arbetsgrupp att lämna uppgifter

När det gäller stipendium som beviljats en person som bedriver vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet och hans eller hennes arbetsgrupp, är den person som nämns i stipendiebeslutet skyldig att meddela LPA namn och kontaktuppgifter för de personer som arbetar i arbetsgruppen för att försäkringsskyldigheten ska kunna utredas. Uppgifterna ska endast gälla sådana personer som arbetar i arbetsgruppen med stöd av stipendiet utan att stå i anställningsförhållande.

1.6.4 Tvångsförsäkring

Om en stipendiat har försummat att teckna försäkring enligt LFöPL ska LPA kontakta stipendiaten och uppmana honom eller henne att teckna en försäkring. Om stipendiaten inte rättar till försummelsen inom den tid som LPA föreskriver, försäkrar pensionsanstalten stipendiaten enligt LFöPL (tvångsförsäkring). Försäkringen fastställs i detta fall på basis av de utredningar som finns tillgängliga enligt samma principer som i övriga fall.

En tvångsförsäkring kan endast gälla ett stipendium som beviljats 1.1.2009 eller därefter. En tvångsförsäkring kan fastställas retroaktivt för

11.12.2008

det löpande året och det kalenderår som föregått detta, dock tidigast från och med 1.1.2009.

1.7 Pensionstillväxt på basis av LFöPL-arbetspensionsförsäkring

Arbetstagare i arbets- och tjänsteförhållande intjänar pension på basis av lön eller annat vederlag som betalas för arbete. Lantbruksföretagare, företagare och stipendiater intjänar pension på basis av en årlig arbetsinkomst.

Den centrala principen i den arbetspensionsreform som trädde i kraft i början av år 2005 är att allt arbete utökar pensionen. Förutom att pensionen växer på grundval av arbete som utförs under den aktiva perioden, intjänas även ny pension på basis av sådant arbete som pensionstagaren eventuellt utför vid sidan av sin pension.

LFöPL-pension intjänas bara för den tid under vilken LFöPL-försäkringen gäller. Pensionstillväxten beräknas per kalenderår. Pensionen beräknas utifrån den totala arbetsinkomst som avses i 73 § i LFöPL.

Den totala arbetsinkomsten

Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten räknas ut separat för varje kalenderår. Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten utgörs enligt försäkringsperioderna vägt medeltal av de LFöPL-arbetsinkomster som fastställts för kalenderåret i fråga. Om försäkringen endast varit i kraft under en del av året utgörs den totala arbetsinkomsten för året i fråga en så stor andel av det vägda medeltalet av de under året gällande LFöPL-arbetsinkomsterna som motsvarar den tid försäkringen varit i kraft.

I den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten beaktas också effekten av obetalda LFöPL-försäkringsavgifter som preskriberats. Obetalda LFöPL-försäkringsavgifter som preskriberats har en minskande inverkan på den totala arbetsinkomsten och därigenom på pensionstillväxten.

Stipendiatens totala arbetsinkomst

Om en stipendiat har flera LFöPL-försäkringar i kraft under ett och samma kalenderår, har en årlig LFöPL-arbetsinkomst fastställts separat för varje försäkring. Alla årliga LFöPL-arbetsinkomster beaktas i den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten. I den totala arbetsinkomsten beaktas också om försäkringen inte varit i kraft hela året.

Exempel

En årlig arbetsinkomst på 15 000 euro har fastställts för stipendiaten för perioden 1.2.2009–31.12.2009. Stipendiaten har dessutom tecknat en annan försäkring med en årlig arbetsinkomst på 10 000 euro för perioden 1.6.2009–31.12.2009. Den totala arbetsinkomsten för år 2009 fastställs enligt följande formel: $15\,000 \times 330/360 + 10\,000 \times 210/360 = 13\,750$ euro + $5\,833,33$ euro = $19\,583,33$ euro.

11.12.2008

Lantbruksföretagarverksamhet vid sidan av stipendiearbete

Om stipendiaten även bedriver lantbruksföretagarverksamhet, beaktas bägge verksamheter i den totala arbetsinkomsten som utgör grund för LFöPL-pensionen.

Pensionstillväxt

Pension intjänas på basis av den ovan angivna totala arbetsinkomsten enligt bestämda tillväxtprocentsatser. Nedan redogörs i korthet för huvudreglerna för stipendiaters intjäning av LFöPL-pension enligt den lagstiftning som trädde i kraft 1.1.2009.

Åldersgränser

Pension intjänas tidigast från början av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder och pensionsintjänandet upphör senast i slutet av den kalendermånad då stipendiaten fyller 68 år.

1.7.1 Pensionstillväxt på basis av arbete under den aktiva perioden

Pension intjänas i regel för hela den tid under vilken LFöPL-försäkringen är i kraft i enlighet med en åldersrelaterad tillväxtprocent.

Tillväxtprocent

Pensionen tillväxer med

- 1,5 procent från början av den månad som följer efter uppnådd 18 års ålder fram till utgången av den månad under vilken den försäkrade fyller 53 år (åldern 18–52 år)
- 1,9 procent från början av den månad som följer efter uppnådd 53 års ålder fram till utgången av den månad under vilken den försäkrade fyller 63 år (åldern 53–62 år)
- 4,5 procent från början av den månad som följer efter uppnådd 63 års ålder fram till utgången av den månad under vilken den försäkrade fyller 68 år (åldern 63–67 år)

på basis av den gällande totala arbetsinkomsten under året i fråga.

Exempel

En årlig arbetsinkomst på 15 000 euro har fastställts för en stipendiat i 35 års ålder för perioden 1.1.2009–31.12.2009. Stipendiaten intjänar år 2009 pension på basis av LFöPL-arbetspensionsförsäkringen enligt följande: $1,5 \% \times 15\,000 = 225$ euro/år.

En 54 år gammal stipendiat har tecknat en LFöPL-försäkring för sex månader, 1.1.2009–30.6.2009, med en årlig arbetsinkomst på 10 000 euro. Eftersom försäkringen inte är i kraft ett helt år, uträknas den totala arbetsinkomsten för år 2009 enligt följande: $10\,000 \times 180/360 = 5\,000$ euro. Stipendiaten intjänar under år 2009 pension enligt den tillväxtprocent som gäller för personer över 53 år: $1,9 \% \times 5\,000 = 95$ euro/år.

1.7.2 Pensionstillväxt på basis av arbete som utförs vid sidan av pensionen

På basis av arbete som utförs vid sidan av invalid- eller arbetslöshetspension intjänas ny pension enligt 1,5 procent per år oberoende av den

11.12.2008

försäkrades ålder. När det gäller arbete som utförs vid sidan av deltids-pension intjänas pension enligt olika regler.

1.7.3 Pensionstillväxt på grund av sociala förmåner

Från början av år 2005 växer pensionen även på grund av olika sociala förmåner. Bland annat följande sociala förmåner utökar pensionen:

- moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen
- sjukdagpenning och specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen
- alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet.

1.7.4 Arbetspensionsutdrag

Från och med år 2008 har arbetspensionsbolagen skickat ut arbetspensionsutdrag till alla personer i åldern 18–67 år som bor i Finland och som har arbetat inom den privata sektorn som arbetstagare, företagare eller lantbruksföretagare. I fortsättningen inkluderas också stipendiearbete som försäkrats enligt LFöPL i arbetspensionsutdraget.

Eftersom stipendiater kan försäkras enligt LFöPL tidigast från och med 1.1.2009, kommer LFöPL-försäkrat stipendiearbete att synas första gången på det arbetspensionsutdrag som postas år 2010.

1.8 Sökande av ändring i LPA:s försäkringsbeslut

1.8.1 Besvär

Den som är missnöjd med ett försäkringsbeslut som LPA gett kan söka ändring i beslutet hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, vars beslut kan överklagas hos försäkringsdomstolen. Till alla beslut bifogas en besvärсанvisning som innehåller en utredning om hos vem ändring ska sökas, inom vilken tid och på vilket sätt.

Besvärstid

Ändring i LPA:s beslut kan sökas senast 30 dagar efter att den som söker ändring fått del av beslutet. Samma tidsfrist gäller för sökande av ändring hos försäkringsdomstolen i ett beslut som getts av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden.

Ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades till den adress som stipendiaten har uppgett, om inget annat påvisas i samband med att ändring söks. I praktiken ska besvär alltså inlämnas senast 37 dagar från det att beslutet postats.

Om tidsfristens sista dag är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan besvär inlämnas ännu den första vardagen efter den egentliga tidsfristen.

11.12.2008

Inlämnande av besvär

Besvärsskriften ska inlämnas inom besvärstiden till LPA eller en LPA-ombudsman.

Besvär ska vara LPA tillhanda senast den sista dagen av besvärstiden inom pensionsanstaltens öppettider.

Besvär som mottagits per telefax eller e-post anses också ha inkommit inom utsatt tid.

LPA har en särskild e-postadress för inlämnande av besvär: muutoksenhaku(at)mela.fi. Eftersom e-postförbindelsen mellan LPA och kunden är oskyddad, sker all förmedling av konfidentiella personuppgifter i besvärsskrifter på kundens eget ansvar. Ändringssökande varnas om datasäkerhetsrisken i besvärsskriften.

Besvärsskriften kan kompletteras med tilläggsutredningar efter att besvärstiden gått ut.

Besvär som inkommit för sent

Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen kan behandla besvär som inkommit för sent, om det finns vägande orsaker till förseningen.

Besvärsskriftens innehåll Besvär ska inlämnas skriftligen. Av besvärsskriften ska framgå:

- i vilket beslut ändring söks
- på vilka punkter ändring söks, och
- motiveringen bakom ändringssökandet.

Besvärsskriften ska undertecknas. Om ett ombud har undertecknat besvärsskriften i stället för den som söker ändring ska en fullmakt bifogas till besvärsskriften, såvida det inte är fråga om ett allmänt rättsbiträde eller en advokat.

Om besvärsskriften inlämnats per e-post behöver handlingen inte kompletteras med en underskrift, om den innehåller uppgifter om avsändaren och det inte finns anledning att betvivla handlingens autenticitet och integritet.

På LPA:s webbplats finns en blankett för sökande av ändring som den ändringssökande vid behov kan använda som underlag för sin besvärsskrift.

11.12.2008

Behandling av besvärssärendet vid LPA

Om LPA till alla delar godkänner de krav som framställs i besvärsskriften, ger pensionsanstalten ett rättelsebeslut i ärendet. Det är också möjligt att överklaga detta rättelsebeslut.

Om LPA inte kan godkänna alla krav som framställs i besvärsskriften, hänskjuts ärendet till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller, om det är fråga om fullföljd, till försäkringsdomstolen.

Tidsfrister

LPA ska sända besvärsskriften till besvärinstansen inom 30 dagar från besvärstidens utgång. Besvären kan sändas senast 60 dagar från besvärstidens utgång, om detta är nödvändigt på grund av inhämtande av tilläggsutredning.

I samband med överföringen av besvärssärendet sänder LPA också besvärinstansen ett utlåtande i ärendet. LPA underrättar också per brev den ändringssökande om att besvären överförts till besvärinstansen för behandling. Samtidigt tillsänds den ändringssökande för kännedom det utlåtande som LPA gett med anledning av besvärsskriften, och han eller hon bereds tillfälle att ge ett eget utlåtande i ärendet direkt till besvärinstansen inom en tidsfrist på 30 dagar.

Besvärinstansens beslut

Efter att ha behandlat besvärssärendet förkastar besvärinstansen besvären eller ändrar LPA:s beslut.

Besvärinstansen kan också låta bli att behandla besvären till exempel på grund av försening eller ge ett så kallat återförvisningsbeslut, dvs. återförvisa ärendet till LPA för ny behandling utan att själv ta ställning till ärendet.

Om besvärinstansens beslut kan överklagas, bifogas en besväransvisning till beslutet. Om beslutet inte kan överklagas, anges detta i besvärinstansens beslut.

Grundbesvär

Den försäkrade kan anföra grundbesvär om debitering av försäkringsavgift, om han eller hon anser att debiteringen av avgiften strider mot lag eller avtal.

Grundbesvär ska anföras hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Besvärstiden är det år under vilket försäkringsavgiften debiterats och de två följande kalenderåren. Besvärstiden räknas från den dag då försäkringsavgiften debiterats. Försäkringsavgiften anses ha debiterats på förfallodagen. Besvär om ett beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden gett ska anföras hos försäkringsdomstolen inom den normala besvärstiden på 7 + 30 dagar.

Grundbesvär kan endast gälla debitering av försäkringsavgift, dvs. främst huruvida försäkringsavgiften har fastställts och debiterats enligt

11.12.2008

lag. När ett besvärssärende gäller försäkringens ikraftträdande, fastställandet av arbetsinkomst eller försäkringens upphörande är det inte fråga om grundbesvär, utan besvär om försäkringsbeslut.

Verkställighet av beslut under besvärstiden

Ett försäkringsbeslut som LPA gett ska, även om ändring har sökts, iaktas till dess ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. I praktiken innebär detta att LFöPL-försäkringsavgifterna tas ut i enlighet med LPA:s försäkringsbeslut, såvida inte det bestämts separat att inga avgifter ska tas ut medan ändringssökandet pågår.

Även besvärinstansen kan, antingen på begäran av ändringssökanden eller på eget initiativ, bestämma att uttaget av avgifter ska avbrytas.

1.8.2 Andra medel för sökande av ändring

När besvärstiden löpt ut har försäkringsbeslutet vunnit laga kraft. Därefter kan beslutets innehåll ändras endast om det är fråga om rättelse av sakfel, rättelse av skriv- eller räknefel, undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut eller hävande av försäkringsdomstolens beslut.

1.8.2.1 Rättande av sakfel

Sakfel

LPA kan undanröja sitt beslut och avgöra ärendet på nytt, om beslutet grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades. LPA får inte ändra sitt beslut till en parts nackdel, om inte parten samtycker till detta.

Skriv- eller räknefel

LPA ska rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra därmed jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

Ett felaktigt beslut kan rättas antingen på LPA:s eller stipendiatsens initiativ. Ansökan om rättelse av felaktigt beslut ska lämnas till LPA.

1.8.2.2 Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som LPA gett grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan besvärsnämnden för arbetspensionsärenden på yrkande av en part eller LPA undanröja beslutet och förordna ny behandling av ärendet. Beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden kan överklagas hos försäkringsdomstolen.

Om det är fråga om ett försäkringsbeslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen, ska ansökan om undanröjande av ett beslut riktas till försäkringsdomstolen.

11.12.2008

Ett försäkringsbeslut som vunnit laga kraft för mer än fem år sedan kan endast undanröjas av särskilt vägande skäl.

Ansökan om undanröjande av ett beslut kan lämnas till LPA eller direkt till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (beslut som getts av LPA) eller till försäkringsdomstolen (beslut som getts av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen).